

بررسی عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی ورزشکاران حرفه ای

دکتر سیدجعفر موسوی^۱

چکیده

مقدمه و هدف: کناره گیری از ورزش حرفه ای، یک مساله اجتناب ناپذیر در زندگی حرفه ای هر ورزشکاری است و در سال های اخیر نگرانی در مورد آن بطور قابل توجهی افزایش یافته است. هدف این تحقیق بررسی عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی ورزشکاران حرفه ای استان مازندران بود.

روش شناسی: روش تحقیق ترکیبی شامل اکتشافی و پیمایشی بود. در مرحله اول با استفاده روش نمونه گیری زنجیری و از طریق مصاحبه هدفمند ۲۵ عامل کناره گیری ورزشکاران حرفه ای شناسایی شد و در مرحله بعد بر اساس آن پرسشنامه ای با مقیاس لیکرت تدوین شد که پس از تایید روایی محتوایی و پایایی ($\alpha=0/85$) در بین نمونه ها توزیع شد. تحلیل آماری توسط نرم افزار SPSS انجام شد. ۵۷ مرد و ۱۸ زن ورزشکار با میانگین سنی $27/26 \pm 7/24$ سال و سابقه ورزشی $12/43 \pm 6/36$ سال با سطوح مختلف قهرمانی باشگاهی تا المپیک از بین رشته های مختلف ورزشی بر اساس روش زنجیری انتخاب شدند و پرسشنامه را تکمیل نمودند.

یافته ها: نتایج نشان داد که ۲۴ درصد ورزشکاران کناره گیری کرده، در کسوت مربی گری ارتباط خود را با ورزش حفظ کرده بودند. از کل عوامل بترتیب ۱- آسیب دیدگی؛ ۲- باند بازی و بی عدالتی در رقابت های انتخابی؛ ۳- عدم وجود حمایت های مالی مستمر؛ به عنوان مهمترین عوامل شناسایی شدند.

بحث و نتیجه گیری: نتایج یک نمای کلی از دلایل پایان حرفه ای ورزشکاران را نشان می دهد که می تواند با بینش بیشتری سبب ارائه طرح مداخلاتی مفید جهت ورزشکاران حرفه ای و هم چنین سازمان های ذیربط به ویژه وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک شود.

واژه های کلیدی: طول دوره قهرمانی، ورزشکاران حرفه ای، پایان دوره قهرمانی، دوره انتقال.

مقدمه

همانطوریکه کناره گیری کارکنان از سازمان موجب تزلزل برنامه های استراتژیک یا کاهش بهره وری در آن سازمان می شود(۱)، در میادین ورزشی نیز کناره گیری یا بازنشستگی ورزشکار ممکن است سبب حذف یک تیم ورزشی و یا حتی یک کشور از رقابت ها شود. بر این اساس در سال های اخیر، نگرانی در مورد کناره گیری از ورزش قهرمانی بطور قابل توجهی افزایش یافته است(۲).

طول دوره قهرمانی^۱ به فعالیت ورزشی چند ساله یک ورزشکار اطلاق می شود که با انتخاب ارادی و به منظور دست یابی به اوج عملکرد ورزشی در یک یا چندین مسابقه ورزشی سپری می شود و شامل تمامی سطوح ورزش های رقابتی درحد محلی، منطقه ای، ملی و یا بین المللی است(۳). همچنین مرتبط با وضعیت ورزشکار می تواند در سطح آماتوری و یا حرفه ای باشد. سطح آماتوری و حرفه ای بین المللی، اغلب به عنوان دوران قهرمانی برگزیده نیز نامیده می شود. در مدل های توصیفی، دوران قهرمانی از مراحل مانده: مرحله شروع/ نمونه گیری، مرحله توسعه/ تخصص، مرحله تکامل/ استادی/ سرمایه گذاری، مرحله نهایی/ تثبیت و مرحله عدم استمرار ورزش رقابتی، عبور می نماید. این مراحل بازتابی از یک الگوی مشترک در دوران حرفه ای ورزشکاران رشته های مختلف در بین کشورهای مختلف و هم چنین در هر دو جنس مرد و زن است(۴)، ۵، ۶، ۷.

به عنوان مثال مرحله تخصصی، رسیدن به اوج عملکرد و پایان دوره قهرمانی در زنان ورزشکار یک تا دو سال زودتر از آقایان در همان رشته ورزشی مشابه، بوده است (۸). هم چنین انواع ورزش ها با توجه به نیازهای ورزشکار و ظرفیت های مورد نیاز برای عملکرد عالی و نیز سنی که ورزشکاران معمولاً می توانند به مرحله تخصصی و به اوج عملکرد دست یابند و یا به شرکت در ورزش پایان بخشند، تفاوت دارد. به عنوان مثال در رشته های ورزشی که دارای هماهنگی های پیچیده ای هستند (مانند شیرجه، ژیمناستیک، اسکیت) اختصاصی سازی در سنین ۵ تا ۷ سال (مطلوب ترین دوره در توسعه حرکتی) شروع می شود. اوج عملکرد این ورزشکاران در نوجوانی (سنین ۱۵ تا ۲۰ سال) حاصل می شود و در اوایل بزرگسالی به پایان می رسد. بر عکس در ورزش های استقامتی (مانند اسکی، ماراتن) ورزشکاران ممکن است در نوجوانی شروع به تخصصی کردن نمایند و در اواسط بزرگسالی (۲۵ تا ۳۵ سالی) به اوج عملکرد خود دست یابند. هم چنین اختلافاتی در سیستم های ورزشی، نورم های اجتماعی و رسوم فرهنگی وجود دارد که ممکن است طول دوره قهرمانی ورزشکار را بیشتر تحت تاثیر قرار دهد. به عنوان مثال در روسیه و چین، مربیان حرفه ای با همه سنین و سطوح از عملکرد کار می کنند در حالی که در سوئد و ایالت متحده، بیشتر مربیان داوطلب بر ورزشکاران جوان و کودکان تسلط دارند. اگرچه ورزشکارانی که با مربیان حرفه ای تمرین می کنند، از نظر کیفی برای دست یابی به مهارت های تکنیکی بیشتر تحت کنترل هستند و می توانند از نظارت در آماده سازی بیشتری در زندگی خود بهره ببرند اما لذت کمتری در مقایسه با ورزشکارانی که با مربیان داوطلب تمرین می نمایند، تجربه می کنند. هر دوره قهرمانی حرفه ای، علاوه بر عوامل مشترک، دارای موارد منحصر به فردی است که به پتانسیل ذاتی ورزشکار، انگیزه و شرایط زندگی و ورزش مربوط می شود(۹).

کناره گیری از ورزش قهرمانی، یک مساله اجتناب ناپذیر در زندگی حرفه ای هر ورزشکاری است و در کانون توجهات پژوهش های روانشناختی ورزش قرار دارد. مطالعات انجام شده در خصوص توسعه طول دوره قهرمانی ورزشکاران و گذر از این دوره، ظاهراً از سال ۱۹۶۰ شروع شد و افزایش جدی در کیفیت و کمیت این مطالعات تا پایان دهه ۱۹۸۰ هم چنان مشاهده می شد. تغییرات متعددی در کانون پژوهش، چارچوب نظری، و توجه به عوامل ضمنی بخصوص توسعه این موضوع در حوزه روانشناسی ورزشی صورت گرفت(۱۰، ۱۱).

کناره گیری از ورزش قهرمانی ممکن است ناشی از مشکلات روانی و بطور خاص در رابطه با فدراسیونهای ورزشی، سازمان ها و باشگاه ها باشد(۱۰). تحقیقات نشان داده است که دلایل کناره گیری ورزشکاران حرفه ای بسیار مهم است. شواهدی وجود دارد که عوامل غیر ارادی و ناخواسته در کناره گیری ورزشکاران حرفه ای می تواند سلامت آنها را به مخاطره بیندازد. عواملی مختلف دیگری نیز در رابطه با کناره گیری از ورزش قهرمانی مانند جنبه های فرهنگی و اجتماعی، جنسیت، و حوادث مهم زندگی گزارش شده است (۱۳).

اسچلورگ^۲ (۱۹۹۱) واژه انتقال یا گذر از دوره قهرمانی^۳ را یک رویدادی که منجر به تغییر فرضیات در خصوص خود فرد و جهان بینی وی می شود، به نحوی که نیازمند تغییر مشابه در رفتار و ارتباط شخص گردد، تعریف نمود. مطالعات انجام شده بر روی ورزشکاران بازنشسته نشان داد که سازگاری با پس از دوره قهرمانی حرفه ای^۴ به طور متوسط یک سال طول می کشد و بیشتر ورزشکاران، پایان دوره قهرمانی^۵ حرفه ای را به عنوان یک رویداد منفی در زندگی تجربه نمودند(۱۴، ۱۵). این مفهوم جدید از "گذر از دوره قهرمانی" به عنوان یک پروسه مقابله با بازده مثبت یا منفی در مدل پایان طول عمر قهرمانی حرفه ای (۱۶) و مدل انتقال و گذر از دوره قهرمانی حرفه ای (۱۷) به خوبی نشان داده شده است.

همچنانکه ویلمن و همکاران (۲۰۰۴) بیان داشتند تحقیقات دهه های اخیر از موضوع مربوط به پایان دوره قهرمانی به مسایل کلی، طول عمر^۱ و رویکرد چند سطحی نسبت به ورزش ها و مسایل مربوط به بعد از دوره قهرمانی ورزشکاران متحول شده است (۱۸).

در حال حاضر، پژوهش در خصوص افزایش دوره قهرمانی و گذر از این دوره، در سراسر جهان انجام می شود، اما اکثر این مطالعات بر روی نمونه هایی از ورزشکاران ملی انجام شده است و تعداد مطالعات بین فرهنگی بسیار محدود است (۳، ۱۹).

ریستولاین و همکاران^۲ (۲۰۱۲) نقش صدمات را به عنوان دلیلی برای پایان دادن به یک دوره قهرمانی بر روی ۵۷۴ مرد و زن نخبه (ورزش های اسکی، شنا، دویدن در مسافت های طولانی و فوتبال) از طریق پرسشنامه بررسی نمودند. نتایج نشان داد که ۲۷ ورزشکار (۴.۹٪) به دلیل مصدومیت به دوره حرفه ای خود پایان دادند. هم چنین ورزشکاران زن بیشتر از ورزشکاران مرد به دوره حرفه ای خود پایان دادند. بعلاوه ورزشکارانی که به دلیل مصدومیت به دوره حرفه ای خود پایان دادند، به طور متوسط دو سال و نیم از ورزشکارانی که با همان مصدومیت به ورزش ادامه دادند، مسن تر بودند (۲۴.۱ سال در مقابل ۲۱.۶ سال، $P = ۰.۰۰۶$) و بسیاری از ورزشکارانی که پایان دوره قهرمانی خود را (۷۰.۴٪) گزارش دادند اعلام نمودند که آسیب دیدگی با معلولیت دائمی خفیف یا متوسط به همراه داشتند (۲۰).

از این جهت آسیب دیدگی های ورزشی نقش مهمی در پایان دادن به یک دوره قهرمانی ایفا می کند و در برخی از رشته های ورزشی ممکن است دلیل اصلی برای پایان یافتن دوره قهرمانی ورزشکار محسوب شود.

تحقیقات تجربی بر روی ورزشکاران نخبه بازنشسته در یوگسلاوی و چکسلواکی نشان داده است که دلایل اصلی برای کناره گیری ورزشکاران حرفه ای در ورزش، آسیب های ورزشی، سن تقویمی و جدایی از تیم عنوان شده است (۲۱، ۲۲).

پژوهش هایی نیز دلایل کناره گیری داوطلبانه در بین ورزشکاران نخبه سابق المپیک در اروپا و آمریکای شمالی را شناسایی کرد که نتایج آن با یافته های قبلی مشابهت داشت (به عنوان مثال، مطالعات سین کلیور و اورلیک و ولمن و همکاران (۱۹۹۳) (۲۳، ۲۴).

متشابهاً، یک نمونه از ورزشکاران کانادایی با عملکرد بالا عمدتاً به این دلیل که آنها از سبک زندگی تکراری خسته شده بودند، کناره گیری کردند (۲۳).

اغلب مطالعات سال های گذشته نشان می دهد که دلایل ورزشکاران سابق برای کناره گیری از ورزش: پیری، صدمات مزمن، روابط نامطلوب با مربیان خود، از دست دادن اهداف ورزشی، تغییرات قابل توجه در زندگی (به عنوان مثال، ازدواج، نظام وظیفه) و فرصت های شغلی پس از ورزش بوده است (۲۵).

موج و همکاران (۲۰۱۲) دلایل کناره گیری از ورزش قهرمانی ۶۸ ورزشکار نخبه حرفه ای دانمارکی را مورد بررسی قرار دادند آنها ده دلیل مختلف در غالب سه بخش اصلی شامل ۱- فقدان انگیزش ۲- صدمات یا مشکلات بهداشتی و ۳- دلایل خانوادگی را شناسایی کردند. ورزشکاران زن مشکلات خانوادگی بیشتری نسبت به همتهای مردان داشته و این عامل موجب کناره گیری از ورزش قهرمانی شده بود. بیش از یک سوم از تمام ورزشکاران حرفه ای قبل از دستیابی به اوج عملکرد مجبور به کناره گیری از ورزش قهرمانی شدند. به نظر می رسد ورزشکارانی که هنوز به اوج عملکردشان نرسیده بودند، دلایل مالی و ورزشکارانی که در اوج عملکرد و یا بعد از آن بودند مشکلات خانوادگی اهمیت بیشتری در کناره گیری از ورزش حرفه ای آنها داشته است (۱۳).

پاتسوراکو (۲۰۱۲) بیست زن یونانی از ورزشکاران سابق نخبه در دو و میدانی که در سطح بین المللی موفقیت به دست آورده بودند را با استفاده از یک روش قیاسی و استقرایی به دنبال روش های تجزیه و تحلیل محتوا مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که دلایل کناره گیری از ورزش قهرمانی شامل اختلاف با مربی و مسائل مربوط به سازمان های ورزشی (به عنوان مثال، فدراسیون های ورزشی)، و همچنین فرسودگی شغلی بود. یافته ها نشان داد که بعد از زندگی ورزشی تنظیم زندگی برای زنان دو میدانی کار یونانی خیلی دشوار بوده است و فقط ورزشکارانی که از طریق مربی گری ورزشی در زندگی ورزشی باقی ماندند، سازگاری بهتری را در زندگی بعد از کناره گیری از ورزش حرفه ای تجربه کردند (۲۶).

همتی نژاد و همکاران (۲۰۱۳) به بررسی علل بازنشستگی و پایان دوران قهرمانی ورزشکاران ایران پرداختند. تعداد ۷۰ ورزشکار سابق (۲۲-۵۸ ساله) از انواع رشته های ورزشی که به ورزش قهرمانی خود پایان داده بودند به روش نمونه گیری گلوله برفی انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل دلایل بازنشستگی نشان داد که این ورزشکاران به دلایل متعدد از جمله عدم دستیابی به اهداف مسابقات قهرمانی، صدمات ورزشی، مشکلات مالی و مشکلات با مربی از ورزش های رقابتی بازنشسته شدند. همچنین مشکلات مرتبط با سلامت و مشکلات شغلی بیشترین عامل کناره گیری از ورزش قهرمانی بوده است. یافته های این پژوهش نشان می دهد که حمایت یک عامل بسیار مهم برای ورزشکاران است و ورزشکارانی که در دوران بازنشستگی بیشتر مورد حمایت و پشتیبانی قرار گرفتند، کمتر مشکلات را تجربه می کنند (۲۷).

مزین (۲۰۱۳) دلایل و مشکلات منجر به کناره گیری از ورزش ملی پوشان کشور اردن و استراتژی های گذر از این مرحله و مقابله با آن را مورد بررسی قرار داد. بدین منظور ۵۳ ورزشکار ملی پوش (۳۳ مرد و ۱۹ زن) از رشته های مختلف را به عنوان نمونه انتخاب نمود؛ و با استفاده از

1. lifespan

2. Ristolainen et al.

پرسشنامه^۱ ARQ (Sinclair & Orlick, 1993) با ۳۴ آیتم در غالب سه متغیر شامل ۱- دلایل کناره گیری از ورزش ۲- مشکلات هنگام کناره گیری و ۳- استراتژی های مقابله به همراه ویژگی های شخصیتی را ارزیابی نمود. نتایج نشان داد که دلایل بازنشستگی، درگیری با مربیان و اختلافات با فدراسیون ورزش بود و ورزشکاران مشکلاتی نظیر از دست دادن جنبه های اجتماعی ورزش، فقدان عزت نفس و انزوا را در هنگام کناره گیری تجربه کردند. از استراتژی های مهم مقابله که ورزشکاران مورد استفاده قرار دادند، صحبت کردن با دوستانی بود که مشکلات آنها را درک می کردند. به هر حال ورزشکاران در طول کناره گیری از ورزش قهرمانی فشارروانی یا استرس را تجربه می کردند.

در نهایت این تحقیق توصیه می کند که باید توجه بیشتری برای آماده سازی و کمک به ورزشکاران در طول انتقال آنها به بازنشستگی از طریق کمیته المپیک اردن با ایجاد یک مرکز خدمات ورزشی و ارائه خدمات به این دسته از ورزشکاران نمود (۲۸).

بنابراین، به نظر می رسد که ورزشکاران به دلایل مختلفی به ورزش قهرمانی خود پایان می دهند، اما این دلایل ممکن است تحت تاثیر ساختار ورزش در سطوح حرفه ای در کشورهای خاص مورد بررسی باشد. همچنین محققان نشان دادند که پژوهش های مربوط به انتقال شغلی قهرمانان عمدتاً در کشورهای غربی انجام می شود و ادعا کرده اند که نیاز به جمع آوری اطلاعات از گروه های مختلف اجتماعی و فرهنگی برای شناسایی تاثیر محیطی یا زمینه ای ورزش در مورد انتقال شغلی ورزشکاران است (۹، ۲۵).

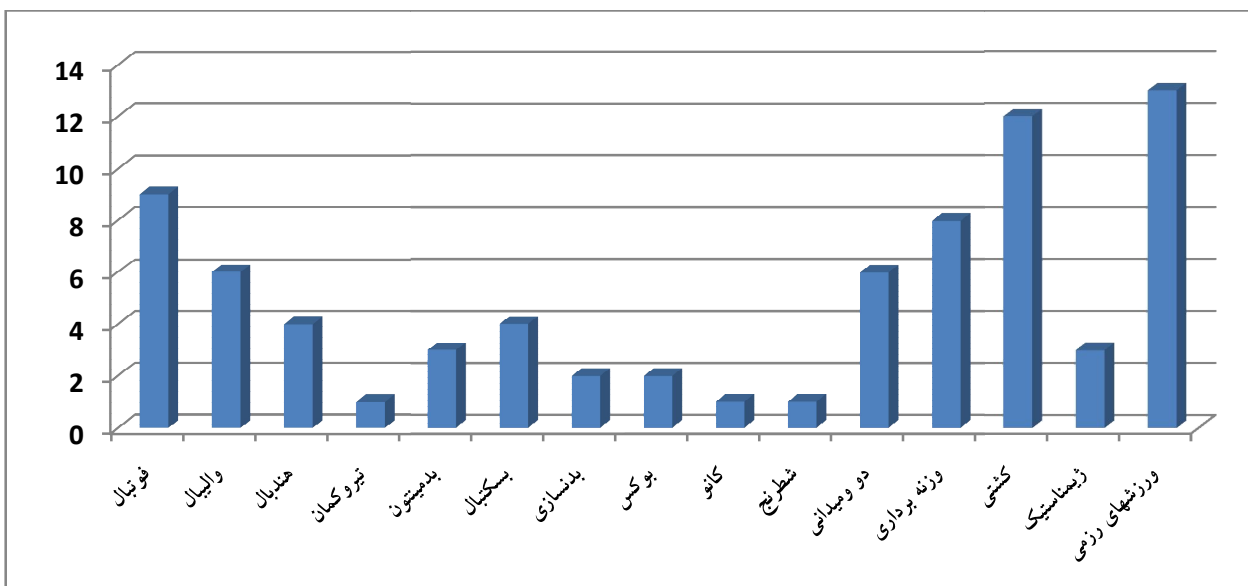
علاوه بر این، اگر علت کناره گیری حرفه ای ورزشکاران شناسایی شود در اینصورت ممکن است مداخلاتی برای کمک به انتقال حرفه ای انجام داد ولی متأسفانه پژوهش های زیادی در ورزشکاران حرفه ای ایران و یا مناطقی از ایران وجود ندارد که به طور خاص بتواند به دلایل کناره گیری و یا انتقال حرفه ای ورزشکاران با توجه به ساختار فرهنگی و اجتماعی بپردازد. در این راستا مطالعه حاضر سعی دارد که با شناسایی و بررسی عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی به ورزشکاران حرفه ای و جامعه ورزشی کمک نماید.

روش تحقیق

روش تحقیق دو مرحله ای شامل اکتشافی و پیمایشی بود. در مرحله اول با استفاده روش نمونه گیری شبکه ای از طریق مصاحبه هدفمند و طرح سوال در رابطه با عوامل کناره گیری ورزشکاران حرفه ای از ورزش، تا رسیدن به اشباع نظری ۲۵ عامل به عنوان عوامل کاهش طول دوره قهرمانی ورزشکاران استان مازندران در سال ۱۳۹۲ شناسایی شد. در مرحله دوم براساس متغیرهای شناسایی شده پرسشنامه ای بصورت ۲۵ سوال ۵ گزینه ای با مقیاس لیکرت از خیلی کم تا خیلی زیاد و هفت سوال جمعیت شناختی چند گزینه ای و کوتاه پاسخ شامل شغل، سن، جنس، رشته ورزشی، سابقه قهرمانی و سطح قهرمانی تدوین شد. سپس از طریق انجام تحقیق پیمایشی با سه برابر تعداد گویه ها تعداد ۷۵ پرسشنامه بعد از تایید روایی محتوایی و پایایی ($\alpha=0/85$) در بین نمونه های تحقیق از بین رشته های مختلف ورزشی مردان و زنان که از طریق روش شبکه ای شناسایی شده بودند توزیع و دریافت شد. تحلیل آماری توسط نرم افزار SPSS انجام شد.

یافته ها

۱- ویژگی های جمعیت شناختی: ۵۷ ورزشکار مرد و ۱۸ ورزشکار زن با دامنه سنی ۱۷ تا ۵۲ و میانگین سنی $27/28 \pm 7/56$ سال با سطوح مختلف قهرمانی از قهرمانی باشگاهی تا المپیک از بین رشته های مختلف ورزشی و با میانگین سابقه ورزشی $12/76 \pm 6/48$ سال انتخاب شدند. در جدول (۱) ویژگی های جمعیت شناختی نمونه های تحقیق نشان داده شده است. نتایج نشان داد که ۲۴ درصد ورزشکاران کناره گیری کرده در کسوت مربی گری ارتباط خود را با ورزش حفظ کرده بودند. بیشترین ورزشکار به ترتیب از رشته های: ۱- ورزشهای رزمی (جودو، کاراته، کیک بوکسینگ، کونگ فو، موتای و تکواندو) ۲- کشتی ۳- فوتبال و ۴- وزنه برداری بوده اند. در نمودار ۱ رشته ورزشی ورزشکاران کناره گیری کرده از ورزش حرفه ای نشان داده شده است.

نمودار (۱) فراوانی رشته های ورزشی ورزشکاران کناره گیری کرده

جدول (۱) ویژگی های جمعیت شناختی نمونه ها

شاخص	سن			جنس	سابقه ورزشی			تحصیلات				سطح قهرمانی								
	۲۰ سال و کمتر	۲۱-۳۰ سال	بالتر از ۳۰ سال		مرد	زن	کمتر از ۱۰ سال	۱۰-۲۰ سال	بیشتر از ۲۰ سال	کمتر از دیپلم	دیپلم	کاردانی	کارشناسی	بالتر	کارشناسی ارشد و	باشگاهی	شهرستان	استان	ملی	جهانی
فراوانی	۱۰	۴۳	۱۸	۵۵	۲۰	۱۸	۲۶	۶	۱۰	۲۸	۱۵	۲۰	۲	۴	۵	۲۴	۲۳	۱۹		
درصد	۱۳	۵۷	۲۴	۷۳	۲۷	۳۶	۵۲	۱۲	۱۳	۳۷	۲۰	۲۶	۲/۷	۵/۳	۶/۷	۳۲	۳۰	۲۵		

۲- رتبه بندی عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی: جهت رتبه بندی عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی از آزمون فریدمن استفاده شده همان طور که در جدول (۲) آماره های مربوط به رتبه بندی عوامل مشاهده می شود سطح معناداری کم تر از ۰/۰۵ است، بنابراین ادعای یکسان بودن رتبه (اولویت) این عوامل پذیرفته نمی شود. در ادامه رتبه بندی نتایج در جدول ۳ بطور کامل درج شده است و نشان می دهد که مهمترین عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی به ترتیب رتبه: ۱- آسیب دیدگی؛ ۲- باند بازی و بی عدالتی در رقابت های انتخابی؛ ۳- عدم وجود حمایت های مالی مستمر از ورزش قهرمانی؛ ۴- عدم تضمین آینده شغلی از طریق ورزش قهرمانی؛ ۵- ضعف هیئت های ورزشی و فدراسیون ها و کمیته ملی المپیک در رابطه با ورزش و کم اهمیت ترین عوامل شامل مشکلات خانوادگی ناشی نگهداری از والدین سالمند، استرس ناشی از انعکاس رسانه ای مسائل جنسی و حاشیه ای و وجود رقبای قوی است.

جدول (۲) آماره آزمون فریدمن مربوط به معنی دار بودن اختلاف رتبه ها

متغیر	آماره	تعداد	کای دو	درجه آزادی	سطح معناداری
عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی	۵۸	۱۸۴/۴۶	۲۴	۰/۰۰۰	

جدول (۳) نتایج آزمون فریدمن رتبه بندی عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی

رتبه	رتبه پانجم	عوامل
۱	۱۷/۷۷	(۱) آسیب دیدگی
۲	۱۶/۸۵	(۲) باند بازی و بی عدالتی در رقابت های انتخابی
۳	۱۶/۰۸	(۳) عدم وجود حمایت های مالی مستمر از ورزش قهرمانی
۴	۱۵/۳۷	(۴) عدم تضمین آینده شغلی از طریق ورزش قهرمانی
۵	۱۵/۰۲	(۵) ضعف هیئت های ورزشی و فدراسیون ها و کمیته ملی المپیک در رابطه با ورزش قهرمانی
۶	۱۴/۸۰	(۶) مسئله اشتغال و تداخل وظایف شغلی با قهرمانی
۷	۱۴/۵۷	(۷) فقدان یا کمبود مربی یا مربیان و کادر حرفه ای برای ورزش قهرمانی
۸	۱۴/۳۸	(۸) فقدان یا کمبود پایگاه های ورزش قهرمانی
۹	۱۴/۲۹	(۹) عدم وجود وسایل و تجهیزات ورزشی مناسب در راستای ورزش قهرمانی
۱۰	۱۴/۲۶	(۱۰) عدم وجود برنامه های کوتاه و طولانی مدت در بخش مدیریت ورزش قهرمانی
۱۱	۱۳/۵۹	(۱۱) عدم وجود فرهنگ پذیرش قهرمانی به عنوان شغل در جامعه
۱۲	۱۳/۴۰	(۱۲) عدم پوشش بیمه در ورزش قهرمانی
۱۳	۱۳/۳۸	(۱۳) تاثیر مستقیم سیاست های منفی با ورزش قهرمانی
۱۴	۱۳/۳۸	(۱۴) عدم وجود پوشش علمی ورزش قهرمانی
۱۵	۱۳/۲۷	(۱۵) انحرافات اخلاقی قهرمانان
۱۶	۱۲/۹۳	(۱۶) استرس ناشی از حفظ قهرمانی
۱۷	۱۲/۷۳	(۱۷) احساس فرسودگی جسمی یا روانی
۱۸	۱۲/۵۳	(۱۸) عدم توجه و پوشش رسانه ای و تبلیغاتی در رابطه با ورزش قهرمانی
۱۹	۱۰/۶۲	(۱۹) مشکلات ناشی از اختلاف با مربیان، سرپرستان و مدیران
۲۰	۱۰/۲۸	(۲۰) عدم وجود سیستم های ثبت اطلاعات ورزشکاران حرفه ای
۲۱	۱۰/۱۱	(۲۱) دوری قهرمانان متأهل از همسر و فرزند به علت شرکت در اردوهای آمادگی
۲۲	۹/۷۵	(۲۲) پایین بودن سطح نگرش خانواده ها از ورزش قهرمانی
۲۳	۸/۸۳	(۲۳) وجود رقبای قوی
۲۴	۸/۶۵	(۲۴) استرس ناشی از انعکاس رسانه ای مسائل جنسی و حاشیه ای
۲۵	۸/۱۶	(۲۵) مشکلات خانوادگی ناشی از بیماری یا نگهداری والدین سالمند

۳- بررسی مقایسه دیدگاه آزمودنی ها با سن،جنس، تحصیلات و سطوح مختلف قهرمانی در عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی

برای بررسی مقایسه دیدگاه آزمودنی ها با سن،جنس، تحصیلات و سطوح مختلف قهرمانی با توجه به نتایج آزمون کالموگروف اسمیرنوف (۴/۰۰۸) $KS=$ و $sig= ۰/۰۱$) و غیرطبیعی بودن توزیع از آزمون های ناپارامتریک به ترتیب کروسکال والیس، یومن ویت نی و مجذور کای استفاده شد که در جدول ۳ درج شده است.

جدول ۳- بررسی مقایسه دیدگاه آزمودنی ها با سن، جنس، تحصیلات و سطوح مختلف قهرمانی در عوامل موثر بر پایان دوره قهرمانی

سطح قهرمانی		تحصیلات		جنس		سن		نتایج آزمون	سوالات
سبب	X ²	سبب	X ²	سبب	U ₃	سبب	X ²		
۰/۰۸	۹/۹	۰/۷۳۲	۲/۰۲	۰/۴۰۶	۳۰۱	۰/۰۳۹*	۸/۳۷	۱) عدم وجود فرهنگ پذیرش قهرمانی به عنوان شغل در جامعه	
۰/۲۶	۶/۴۹	۰/۵۳	۳/۱۷	۰/۹۰۳	۳۴۲	۰/۳۴۶	۴/۱۵	۲) عدم تضمین آینده شغلی از طریق ورزش قهرمانی	
۰/۳۰۱	۶/۰۶	۰/۵۳۳	۳/۱۵	۰/۵۲۳	۳۱۲	۰/۰۹۹	۶/۲۷	۳) عدم پوشش بیمه در ورزش قهرمانی	
۰/۹۶	۰/۹۹	۰/۹۶۳	۰/۵۹	۰/۸۵۹	۳۳۹	۰/۳۷۷	۳/۸۶	۴) پایین بودن سطح نگرش خانواده ها از ورزش قهرمانی	
۰/۲۱۴	۷/۱	۰/۴۱۸	۳/۹	۰/۱۲۳	۲۶۳	۰/۱۴۶	۵/۳۸	۵) عدم وجود حمایت های مالی مستمر از ورزش قهرمانی	
۰/۶۸	۳/۱۲	۰/۱۸۷	۶/۱۷	۰/۰۷۶	۲۴۸	۰/۰۲۶*	۹/۲۷	۶) عدم وجود برنامه های کوتاه و طولانی مدت در بخش مدیریت ورزش قهرمانی	
۰/۴۲	۴/۹۷	۰/۴۲۸	۳/۸۴	۰/۳۴۲	۲۹۴	۰/۴۰۷	۲/۹	۷) عدم وجود وسایل و تجهیزات ورزشی مناسب در راستای ورزش قهرمانی	
۰/۰۹۱	۹/۳۵	۰/۶۲۱	۲/۶۳	۰/۰۰۵**	۱۸۳	۰/۰۷۹	۶/۷۷	۸) تاثیر مستقیم سیاست های منفی با ورزش قهرمانی	
۰/۲۳	۵/۷۸	۰/۹۲۴	۰/۹	۰/۵۰۱	۳۱۱	۰/۲۱۷	۴/۴۵	۹) عدم توجه و پوشش رسانه ای و تبلیغاتی در رابطه با ورزش قهرمانی	
۰/۷۸	۲/۵	۰/۷۱۹	۲/۰۹	۰/۰۲*	۲۱۳	۰/۰۴	۸/۲۹	۱۰) عدم وجود پوشش علمی ورزش قهرمانی	
۰/۰۷۵	۱۱/۵۳	۰/۸۲۳	۱/۵۲	۰/۹۳۲	۳۵۴	۰/۷۷	۱/۱۳	۱۱) انحرافات اخلاقی قهرمانان	
۰/۵۷	۳/۱۶	۰/۰۷۲	۸/۵۹	۰/۶۲۱	۳۲۲	۰/۵۵۹	۲/۰۷	۱۲) ضعف هیئت های ورزشی، فدراسیون ها و کمیته ملی المپیک در رابطه با ورزش قهرمانی	
۰/۷۷	۲/۵	۰/۶۱۵	۲/۶۷	۰/۲۸۵	۲۸۸	۰/۳۴۵	۴/۱۶	۱۳) عدم وجود سیستم های ثبت اطلاعات ورزشکاران حرفه ای	
۰/۸۸	۱/۷۳	۰/۳۲	۴/۶۹	۰/۱۷۶	۲۷۱	۰/۸۲۵	۰/۹۰۶	۱۴) فقدان یا کمبود مربی یا مربیان و کادر حرفه ای برای ورزش قهرمانی	
۰/۵۶	۳/۸۹	۰/۵۳	۳/۱۷	۰/۷۹۵	۳۳۵	۰/۴۶۵	۲/۵۶	۱۵) فقدان یا کمبود پایگاه های ورزش قهرمانی	
۰/۶۳	۳/۴۶	۰/۳۴۲	۴/۵	۰/۶۳۵	۳۲۲	۰/۶۹۸	۱/۴۳	۱۶) استرس ناشی از حفظ قهرمانی	
۰/۲۶	۶/۵۳	۰/۵۷۲	۲/۹۱	۰/۶۳۵	۳۲۲	۰/۹۳۴	۰/۴۲۸	۱۷) مشکلات ناشی از اختلاف با مربیان، سرپرستان و مدیران	
۰/۱۱	۸/۹	۰/۶۸۶	۲/۲۷	۰/۰۵۳	۳۳۸	۰/۰۷۳	۶/۹۶	۱۸) مسئله اشتغال و تداخل وظایف شغلی با قهرمانی	
۰/۰۸	۹/۹	۰/۴۹	۳/۴۲	۰/۱۷۸	۳۷۵	۰/۳۷۹	۳/۸۵	۱۹) باند بازی و بی عدالتی در رقابت های انتخابی	
۰/۱۳	۸/۵۶	۰/۶۷۷	۲/۳۲	۰/۱۵۸	۲۶۵	۰/۱۱۹	۵/۸۴	۲۰) وجود رقبای قوی	
۰/۳	۶/۰۲	۰/۷۳۸	۱/۹۹	۰/۶۲۹	۳۲۲	۰/۲۸۵	۳/۷۹	۲۱) استرس ناشی از انعکاس رسانه ای مسائل جنسی و حاشیه ای	
۰/۱۷	۷/۸۲	۰/۹۸۴	۰/۳۸	۰/۱۵۸	۳۲۲	۰/۶۱۴	۱/۸	۲۲) احساس فرسودگی جسمی یا روانی	
۰/۳۹	۵/۲۴	۰/۲۶۷	۵/۲۱	۰/۸۳۴	۳۳۱	۰/۱۲۱	۵/۸	۲۳) مشکلات خانوادگی ناشی از بیماری یا نگهداری والدین سالمند	
۰/۷۵	۲/۶۴	۰/۷۲۳	۴/۲۵	۰/۳۳۳	۲۸۸	۰/۲۰۸	۵/۵۵	۲۴) دوری قهرمانان متأهل از همسر و فرزند به علت شرکت در اردوهای آمادگی	
۰/۹۱	۱/۵	۰/۳۴	۴/۵۲	۰/۹۶۲	۳۴۷	۰/۳۱۶	۴/۵۳	۲۵) آسیب دیدگی	

* در سطح $P < 0/05$ معنی دار است. ** در سطح $P < 0/01$ معنی دار است.

نتایج جدول نشان میدهد که در مقایسه چهار گروه سنی مختلف در اکثر عوامل یا گویه ها تفاوت معنی داری مشاهده نشده است و فقط در گویه های شماره ۱ و ۶ تفاوت ها معنی دار بود. در ادامه نتایج آزمون تعقیبی دان نشان داد که در گویه شماره ۱ بین سنین کمتر از ۲۰ سال با ۴۰-۳۱ سال و در گویه شماره ۶ بین ۴۰-۳۱ سال با بالاتر از ۴۰ سال تفاوت معنی داری در سطح $P < 0/05$ وجود داشت. در مقایسه دو گروه مردان و زنان ورزشکار نیز در اغلب عوامل یا گویه ها تفاوت معنی داری مشاهده نشده است و فقط در گویه های شماره ۸ و ۱۰ بین مردان و زنان ورزشکار تفاوت معنی داری به ترتیب در سطح $P < 0/01$ و $P < 0/05$ مشاهده شد. در مقایسه ورزشکاران با سطوح مختلف تحصیلی نیز در هیچ یک از عوامل تفاوت معنی داری مشاهده نشد. در مقایسه سطوح مختلف قهرمانی در هیچ یک از عوامل یا گویه ها تفاوت معنی داری مشاهده نشد.

بحث

در این مطالعه تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که ورزشکاران کناره گیری کرده استان مازندران بطور عمده به دلیل صدمات ورزشی، باند بازی و بی عدالتی در رقابت های انتخابی، مشکلات مالی یا عدم وجود حمایت های مالی مستمر، عدم تضمین آینده شغلی و ضعف هیئت های ورزشی، فدراسیون ها و کمیته ملی المپیک، به ورزش قهرمانی خود خاتمه داده اند.

این نتایج، یافته های سوبودا و همکاران (۱۹۸۲) و میهوویلاویچ (۱۹۶۸) که صدمات ورزشی و مشکلات مالی را از عوامل اصلی کناره گیری ورزشکاران حرفه ای بیان نمودند؛ تایید می کند. نتایج بسیاری دیگر از مطالعات به عنوان مثال، اگوستا و همکاران (۲۰۰۳)؛ کوکوریس (۲۰۰۵)؛ یانگ و همکاران (۲۰۰۶) و لیدیتر و همکاران (۲۰۱۰) بر کناره گیری و بازنشستگی نسبتاً زیادی از ورزشکاران به دلایل غیر ارادی مانند آسیب دیدگی، مشکلات و درگیری با مربیان و مشکلات مالی تاکید می کند ولی به نظر میرسد که موضوع باند بازی و بی عدالتی در مسابقات انتخابی به عنوان معضل مهمی است که ورزش ما را احاطه نموده است به ویژه اینکه ضعف هیئت های ورزشی، فدراسیون ها و کمیته ملی المپیک نیز به عنوان عوامل موثر بر ترک ورزشکاران از صحنه ای رقابت های حرفه ای ممکن است با این پدیده بی ارتباط نباشد. موضوع بی عدالتی و باند بازی در رقابت های انتخابی ممکن است ارتباط مستقیمی با فساد اداری داشته باشد. در تایید این نکته لازم به ذکر است که براساس گزارش سازمان جهانی شفافیت (۲۰۱۳) ایران از نظر فساد اداری دارای شرایط نامناسبی است بطوریکه رتبه ۱۴۴ از بین ۱۷۷ کشور را دارد (۲۹). به عقیده نادیم و ساهای (۱۹۹۶) افزایش حقوق کارکنان دولت به سهم خود می تواند تاثیر بسیار چشم گیری در میزان کاهش فساد خصوصاً در سازمان های دولتی داشته

باشد (۳۰). لیو (۲۰۰۴) در اثبات فرضیات پژوهش خود اخلاق حاکم بر جامعه، تعهدات مذهبی مردم، درآمد پایین و تورم را از جمله مهمترین عوامل می‌داند که باعث افزایش سطح فساد در سازمان های دولتی می‌گردد (۳۱).

با توجه به اهمیت این موضوع که بعد از صدمات ورزشی مهمترین عامل کناره گیری ورزشکاران حرفه ای عامل بی عدالتی و باند بازی در رقابت های انتخابی ورزشکاران حرفه ای است لازم است با انجام مداخلات و اتخاذ تدابیر صحیح ساختار اداری ورزش متحول شود. در این راستا ایجاد سیستم های ارزیابی و کنترل، افزایش حقوق کارکنان، بکارگیری افراد متعهد و متخصص در امور ورزشی و شفاف سازی معیارهای انتخاب ورزشکاران حرفه ای می‌تواند از جمله تدابیر مداخله ای باشد.

هر چند که برخلاف یافته های مطالعات و تحقیقات دیگران، مساله مشکلات و درگیری با مربیان در بین عوامل موثر بر ترک ورزش حرفه ای ورزشکاران استان مازندران شناسایی نشده است که می‌توان به عنوان یک نقطه قوت مهم برشمرده شود و احتمالاً ممکن است ریشه در دیدگاه های فرهنگی و مذهبی کشور ما داشته باشد که احترام به معلم و مربی را به عنوان یک تکلیف و وظیفه بر هر فراگیری واجب میدانند و بر آن تاکید می‌ورزد.

در حالی که همتی نژاد و همکاران (۲۰۱۳) با بررسی ورزشکاران بازنشسته اعلام نمودند که تعداد کمی از ورزشکاران یعنی ۱۴.۳٪ عامل سن را از دلایل اصلی برای پایان دادن به زندگی حرفه ای خود دانستند؛ استدلال مطرح شده توسط لوگان و بیکر (۲۰۰۷) باید مورد توجه باشد که ورزش های مختلف نیاز به ترکیبی متنوعی از مهارت های جسمی و تجربه دارد؛ در حالی که ورزشکاران رشته های اسب سواری، تیراندازی، قایقرانی و والیبال ساحلی را می‌توان مسن ترین ورزشکار معرفی کرد. این داده ها از استدلال مطرح شده توسط لوگان و بیکر (۲۰۰۷) حمایت می‌کند که ورزش های مختلف نیاز به ترکیبی متنوعی از مهارت های جسمی و تجربه دارد که در نتیجه منجر به ارتباطات افتراقی با سن می‌شود (اتکینسون ۲۰۰۹).

در این تحقیق عامل احساس فرسودگی جسمی یا روانی که می‌تواند با عامل سن نیز در رابطه مستقیم باشد با رتبه ۱۷ از عوامل کم اهمیت کاهش طول دوره قهرمانی شناخته شد هرچند که موضوع سن را در برنامه ریزی ورزش حرفه ای می‌توان پیش بینی و لحاظ نمود اما عوامل غیرارادی نظیر صدمات، مشکلات مالی و درگیری با مربیان اغلب غیرارادی و غیر قابل پیش بینی هستند و به همین دلیل اغلب ورزشکاران در مواجهه با این عوامل اغلب مجبور به خاتمه دادن به دوران ورزش حرفه ای خود می‌شوند.

نتایج این تحقیق نشان داد که عدم تضمین آینده شغلی از طریق ورزش قهرمانی با رتبه ۴ و مسئله اشتغال و تداخل وظایف شغلی با قهرمانی با رتبه ۶ از عوامل مهم تاثیر گذاری بر کاهش طول دوره قهرمانی بود که نشان دهنده این موضوع است که ورزش حرفه ای در ورزش کشور ما به عنوان یک شغل محسوب نمی‌شود و اغلب ورزشکاران با پایان یافتن دوره قهرمانی بیکار می‌شوند و به همین علت در طول دوره حرفه ای خود اغلب به شغل دیگری اهتمام می‌ورزند که این خود موجب تداخل وظایف شغلی و ورزش قهرمانی می‌گردد. در تحقیق همتی نژاد و همکاران (۲۰۱۳) واریز و همکاران (۲۰۰۸) و استفان و همکاران (۲۰۰۷) اغلب مشکلات ورزشکاران حرفه ای را مشکلات شغلی و بهداشتی ذکر کردند که این نتایج تاکید بر مشکلات شغلی ورزشکاران حرفه ای در اغلب کشورهای جهان است و از عوامل مهم کاهش طول دوره قهرمانی به شمار می‌رود.

نتایج حاصل از این مطالعه یک نمای کلی از دلایل پایان حرفه ای ورزشکاران حرفه ای را نشان می‌دهد که می‌تواند با بصیرت بیشتری موجب ارائه طرح مداخلاتی مفید جهت ورزشکاران حرفه ای که هم اکنون به ورزش حرفه ای می‌پردازند و هم چنین سازمان های ذیربط به ویژه وزارت ورزش و جوانان و کمیته ملی المپیک شود. برنامه ریزی چنین مداخلاتی با توجه به ویژگی های جمعیت شناختی برای مثال جهت زنان می‌تواند با ارائه پشتیبانی خاص آنها را به ترکیب بهینه ای از زندگی خانوادگی با ورزش قهرمانی حرفه ای قادر سازد.

پیشنهادات

- نتایج تحقیق نشان داد که عدم تضمین آینده شغلی از طریق ورزش قهرمانی و مسئله اشتغال و تداخل وظایف شغلی با قهرمانی از عوامل مهم تاثیر گذار بر کاهش طول دوره قهرمانی بوده است. انجام مداخلات در این زمینه می‌تواند شغل محسوب نمودن ورزش حرفه ای و پوشش بیمه ای ورزشکاران حرفه ای در زمان بازنشستگی باشد.
- در فرآیند بازنشستگی ورزشکاران، سازمان های ورزشی می‌توانند با دادن وظایفی در فعالیت های سازمان، از ورزشکاران حمایت نمایند و هم چنین شوه های خوبی شامل کمیته ورزشکاران، فرآیند مشاوره ورزشکاران در تصمیم گیری، فرآیندهای خاص انتخاب ورزشکاران در هیئت ها، تسهیلات و برنامه های برای حمایت و گسترش نظرات ورزشکاران، اولویت دسترسی ورزشکاران به اشتغال و یا فعالیت داوطلبانه در برنامه های سازمان ورزش را در برگیرد.
- یافته ها نشان می‌دهد که ورزشکارانی که بصورت غیرارادی پایان دوران حرفه ای را تجربه کردند ممکن است در معرض خطر ناراحتی های جسمی و روانی قابل توجهی پس از بازنشستگی از ورزش قرار گیرند. شاید اگر برنامه های مداخله به طور خاص برای آنها طراحی گردد بتوانند

از آن بهره مند شوند برای مثال کمک و راهنمایی با ایجاد مراقبت های پزشکی و سلامتی تمرین های فیزیولوژیکی، رژیم غذایی و کمک در پیدا کردن یک شغل؛ که می تواند به یک بازنشستگی مطلوب کمک کند.

- برخی از عوامل می تواند کیفیت زندگی بعد از ورزش را تحت تاثیر قرار دهد. به عبارت دیگر، برخی عوامل می تواند در ایجاد مشکلاتی که ورزشکاران تجربه میکنند، سهمیم باشد. یکی از این عوامل حمایت ها و پشتیبانی هایی است که ورزشکاران دریافت می کنند زیرا ورزشکارانی که حمایت های بیشتری را دریافت می کنند، مشکلات کمتری را تجربه می کنند.

References

1. Saatchi, M. (2007) Productivity Psychology (Industrial Psychology of Work and Organizational Psychology Applied) .nshr editing, Sixth edition.
2. Taylor J, Ogilvie B, (2001). "Career transition among athletes: is there life after sports?" In: J, M, Williams, ed, *Applied Sport Psychology: Personal Growth to Peak Performance*, Mountain View, CA: Mayfield, PP: 480-496.
3. Alfermann, D., & Stambulova, N. (2007). Career transitions and career termination. In G. Tenenbaum & R.C. Eklund (Eds.), *Handbook of sport psychology* (3rd ed., pp.712-736). New York: Wiley.
4. Bloom, B. S. (1985). *Developing talent in young people*. New York: Ballantine Books.
5. Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *The Sport Psychologist*, 13, 395-417.
6. Salmela, J.H. (1994). Phases and transitions across sports career. In D. Hackfort (Ed.), *Psycho-social issues and interventions in elite sport* (pp. 11-28). Frankfurt: Lang.
7. Wylleman, P., & Lavallee, D. (2004). A developmental perspective on transitions faced by athletes. In M. Weiss (Ed.), *Developmental sport and exercise psychology: A lifespan perspective* (pp. 507-527). Morgantown, WV: Fitness Information Technology and Exercise, 5, 7-20.
8. Stambulova, N. (1994). Developmental sports career investigations in Russia: A post-perestroika analysis. *The Sport Psychologist*, 8, 221-237.
9. Stambulova N, Alfermann D, Statler T, Cote J. (2009). "ISSP Position Stand: Career Development and Transitions of Athletes", *International journal of sport and exercise psychology*, No: 4, PP: 395-412.
10. Alfermann, D., & Stambulova, N. (2007). Career transitions and career termination. In G. Tenenbaum & R.C. Eklund (Eds.), *Handbook of sport psychology* (3rd ed., pp.712-736). New York: Wiley.
11. Wylleman, P., Alfermann, D., and Lavallee, D. (2004). Career transitions in sport. European perspectives. *Psychology of Sport and Exercise*, 5, 7-20.
12. Taylor J, Ogilvie B, 2001. "Career transition among athletes: is there life after sports?" In: J, M, Williams, ed, *Applied Sport Psychology: Personal Growth to Peak Performance*, Mountain View, CA: Mayfield, PP: 480-496.
13. Moesch Karin, Mayer Cecilie, Elbe Anne-Marie. (2012). Reasons for Career Termination in Danish Elite Athletes: Investigating Gender Differences and the Time-point as Potential Correlates, *Sport Science Review*, Vol. 21, Issue 5-6, pp. 49-68 <http://www.lunduniversity.lu.se/o.o.i.s?id=12683&postid=3628920>
14. Sinclair, D. A., and Orlick, T. (1993). Positive terminations form high-performance sport. *The Sport Psychologist*, 7, 138-150.
15. Alfermann, D. (2000). Causes and consequences of sport career termination. In D. Lavallee & P. Wylleman (Eds.), *Career transitions in sport: International perspectives* (pp. 45-58). Morgantown, WV: Fitness Information Technology.
16. Taylor J, Ogilvie B, 1994. "A conceptual model of adaptation to retirement among athletes", *Journal of Applied Sport Psychology*, No: 6, PP: 1-20.
17. Stambulova, N. (2003). Symptoms of a crisis-transition: A grounded theory study. In N. Hassmén (Ed.), *SIPF Yearbook 2003* (pp. 97-109). Örebro: Örebro University Press.
18. Wylleman, P., Theeboom, M., & Lavallee, D. (2004). Successful athletic careers. In C. Spielberger (Ed.), *Encyclopedia of applied psychology. Vol. 3* (pp. 511-517). New York: Elsevier.
19. Huang, Z., Schmidt, U., Hackfort, D., & Si, G. (2001). Career transition of former elite athletes: Preliminary results of a cross-cultural study between China and Germany. In A. Papaioannou, M. Goudas, & Y. Theodorakis (Eds.), *10th World Congress of Sport Psychology: Vol. 5. Cross Cultural Sport Psychology* (pp.8-10). Thessaloniki: Christodoulidi Publications.
20. Ristolainen, L., Kettunen, J. A., Kujala, U. M., & Heinonen, A. (2012). Sport injuries as a main cause of sport career termination among Finnish top-level athletes. *European Journal of Sport Science*, 12, 274-282.
21. Mihovilovic M. (1968). "The status of former sportsmen", *International Review for the Sociology of Sport*, No: 3, PP: 73-96.
22. Svoboda B, Vanek M. (1982). "Retirement from high level competition, In T, Orlick, J, T, Partington, & J, H, Salmela (Eds.), *Proceedings of the 5th World Congress of Sport Psychology*, Ottawa, Canada: International Society of Sport Psychology, PP:166-175.
23. Sinclair, D. A., & Orlick, T. (1993). Positive terminations form high-performance sport. *The Sport Psychologist*, 7, 138-150.
24. Wylleman P., DeKnop P., Menkehorst H., Theeboom M., Annerel J., (1993). "Career termination and social integration among elite athletes", In Marthinus, M, Jantjie, Psychological effects of retirement on elite athletes, Doctoral Thesis, Stellenbosch University.
25. Park S, Tod D., Lavallee D. (2012). "Exploring the retirement from sport decision-making process based on the transtheoretical model", *Psychology of sport & exercise*, doi: 10.1016/j. Psychsport, 2012.02.003.
26. Patsourakou, Ekaterini. (2012). Perceptions about career termination among Greek female elite athletes, MPhil Theses (Sport, Exercise and Health Sciences) Loughborough University <https://dspace.lboro.ac.uk/2134/6253>
27. Hemmatinezhad M., Benar N., Hashemi M, Moemeni S. (2013). The causes of career termination from sport and their relationship to post-retirement difficult among professional athletes in Iran. *International Journal of Sport Studies*. Vol., 3 (1), 111-116. Available online at <http://www.ijssjournal.com>

28. Mazin R. Hatamleh .(2013). The Life Transitions of High Performance Athletes Retirement from Sport. *European Scientific Journal* April 2013 edition vol.9, No.11, pp. 336-353.
29. Trend News. (2013) Transparency International Corruption Perceptions Index 2013. Retrieved Dec. 3, 2013.From <http://en.trend.az/regions/iran/2217765.html>
30. Nadeem, H.& Sahay, R. (1996). Do Government Wages Cuts Close Budget Deficits? COSTS Of Corruption. *Staff Papers, International MONETARY fund* (43), 754-758.
31. Liiv, M.L. (2004). The causes of Administrative corruption. Hypotheses central and eastern Europe. *university of Tartu, department of public administration, requirements for the masters degree of public administration.*